

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

7

JAWNE

Egz. Nr 1

II
T-9

Plk dypl. Klemens CUPRYNIAK

**KORPUS ARMIJNY GŁÓWNYCH
PAŃSTW NATO W OBRONIE**

(Wykład)

Ornel

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WY
Archiwum Biuletynu Zbiorów Specjalnych
Nr gwid. _____

44330

WARSZAWA PAŹDZIERNIK 1982

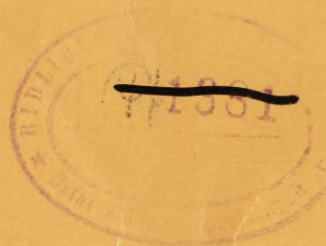
7

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

Egz. Nr 1

II
T-9

Plk dypl. Klemens CUPRYNIAK

**KORPUS ARMIJNY GŁÓWNYCH
PAŃSTW NATO W OBRONIE**

(Wykład)

Orzel

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Zeszytów Specjalnych

Nr seria _____

44330

WARSZAWA PAŹDZIERNIK 1982

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

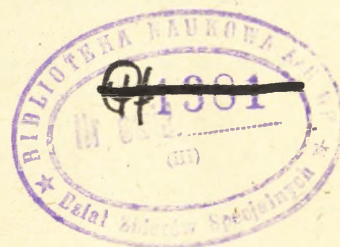
"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY RWIAO

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. 99 Nr 13 poz. 95)
Podpis

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
Egz.nr. 1....

Bolesław
płk dypl. Bolesław SZCZAPANIAK

Dnia *15 września* ..... 1982 r.

Płk dypl. Klemens CUPRYNIAK

TEMAT: "KORPUS ARMIJNY GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO W OBRONIE"

/Wykład/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Zdarzeń Specjalnych

Nr ewid. _____

~~_____~~ 44330

TREŚĆ WYKŁADU

WSTĘP

1. Rola, miejsce i zadania korpusu armijnego w obronie . . .
2. Skład bojowy i wzmocnienie korpusu armijnego . . . . .
3. Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego w obronie . . . . .
4. Struktura obrony korpusu armijnego . . . . .
5. System ognia korpusu armijnego w obronie . . . . .
6. Prowadzenie działań obronnych . . . . .

Zakończenie.

WSTĘP

Zgodnie ze strategią "elastycznego reagowania" siły lądowe państw NATO są przygotowane do prowadzenia działań bojowych zarówno z użyciem, jak i bez użycia broni masowego rażenia. Zgodnie z zasadami tej strategii działania bojowe wojsk na europejskim TW będą zawsze prowadzone w warunkach stałego zagrożenia tą bronią. Koncepcje prowadzenia działań bojowych w warunkach zagrożenia jądrowego lub przy użyciu broni jądrowej, wywierają istotny wpływ na organizację i uzbrojenie wojsk, dowodzenie oraz zasady prowadzenia działań bojowych. Następstwem tego są ciągłe zmiany struktur organizacyjnych związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów sił lądowych NATO, modernizacja ich uzbrojenia i wyposażenia oraz zasady organizacji i prowadzenia walki, a w tym również prowadzenia działań obronnych przez korpus armijny.

Celem wykładu jest zapoznanie Ob. oficerów z podstawową problematyką działania korpusu armijnego państw NATO w obronie.

1. ROLA, MIEJSCE I ZADANIA KORPUSU ARMIJNEGO W OBRONIE.

Korpusy armijne USA, W. Brytanii i RFN są związkami operacyjno-taktycznymi. Korpus broni się zwykle w składzie grupy armii, a w przypadku tworzenia armii polowej - w jej składzie. Może prowadzić obronę samodzielnie lub znajdować się w odwodzie grupy armii.

Działając w składzie grupy armii, korpus z zasady znajduje się w jej pierwszym rzucie i broni się na głównym lub drugorzędnym kierunku. Obrona KA zajmuje ważne miejsce w systemie obrony grupy armii ponieważ ma on zadanie utrzymania przedniej rubieży obrony, której całość ma decydujące znaczenie dla skuteczności obrony grupy armii.

2. SKŁAD BOJOWY I WZMOCNIENIE KORPUSU ARMIJNEGO.

Korpusy armijne sił zbrojnych głównych państw NATO nie mają stałego składu. Ich skład bojowy ustala się stosownie do przeznaczenia. Mogą one rozpocząć działania bojowe w takim składzie bojowym, w jakim się znajdują w czasie pokoju lub *być* wzmocniane ogólnowojskowymi ZT, artylerią polową i przeciwlotniczą, a także jednostkami /oddziałami/ rodzajów wojsk i służb. Korpus armijny w typowym składzie może mieć:

- USA: DZ/DPanc - 2-5, SBPanc-1, BArt-1 /w tym 3 d"L"/, BSap-1, rppanc-1 i oddziały zabezpieczenia;
- RFN: DZ/DPanc - 3,4, BPD,1, Bśmigłowców-1, dywizjon Lance-1, mpa.pol.-1, prplot-1, daplot -1-2, bsap-1-2, bamfib-1, b1 - 2 i pododdziały zabezpieczenia;

- WB:DPanc - 3 i więcej, BP-1, DArt-1, Gr.łącz.-1, Gr.wojskinż.
-1 i jednostki transportowe.

Korpus amerykański może otrzymać wzmocnienie:

- 17-19 dywizjonów artylerii polowej /w tym do 6 dywizjonów 203,2 mm samobieźnych haubic;
- 4 dywizjony 175 mm dział samobieźnych;
- 7-9 dywizjonów 155 mm samobieźnych haubic ppłączonych w 3 grupy lub brygady artylerii polowej;
- grupę przeciwlotniczych pocisków raketowych Hawk /w składzie 4 dywizjonów/;
- mieszany dywizjon przeciwlotniczy Chapparral - Vulcan;
- batalion lotnictwa sił lądowych;
- brygadę śmigłowców przeciwpancernych;
- brygadę inżynieryjno-saperską /w składzie 6-9 armijnych batalionów saperów;
- inżynieryjną kompanię maskowania;
- kompanię lekkich maszyn inżynieryjnych;
- 2 kompanie samobieźnych mostów pływających;
- 2 kompanie mostów składanych;
- kompanie polowego zaopatrzenia w wodę;
- do 8 samodzielnych drużyn wstawiania min jądrowych;
- batalion łączności;
- batalion wojny radioelektronicznej i armijnej służby bezpieczeństwa;
- batalion chemiczny;
- batalion rozpoznania wojskowego oraz inne siły i środki.

W czasie ćwiczenia połączonych sił zbrojnych NATO w Europie skład bojowy korpusów armijnych różnił się od przedstawionego.

Np. 7 KA w swym składzie posiadał:

2-3 DZ i jedną DPanc, rozpoznawczy pułk pancerny, 3 dywizjony Lance, 7 dywizjonów polowej artylerii lufowej połączonych w dwie grupy artylerii polowej, grupę Hawk w składzie 4 dywizjonów, 1 - 2 mieszane dywizjony plot Chaparral - Vulcan, batalion lotnictwa sił lądowych, kompanię śmigłowców wsparcia ogniowego, brygadę inżynierską, batalion wojny radioelektronicznej i armijnej służby bezpieczeństwa, batalion rozpoznania wojskowego i inne.

Obecnie Amerykanie reorganizują związki taktyczne stacjonujące w Europie przyjmując strukturę organizacyjną "86". Organizację amerykańskiego KA przedstawiono na schematach I-20 i I-21.

Na czas wykonania zadania bojowego /na 2 - 3 dni walki/ KA /USA/ może otrzymać 120 - 150 i więcej ładunków jądrowych o mocy od 0,08 do 150 KT /w tym 15% stanowią ładunki wykorzystywane przez lotnictwo wsparcia/ oraz 30-40 min jądrowych. Około 70% przydzielonych ładunków ma małą moc - do 10 KT.

Do bezpośredniego wsparcia lotniczego, korpusowi w obronie może być przydzielone 200-240 samolotów lotnictwa taktycznego na dobę.

Skład bojowy KA działający na kierunku pomocniczym będzie zwykle mniejszy, w związku z czym może on nie otrzymać amunicji jądrowej.

Korpus armijny /RFN/ amunicji jądrowej może otrzymać 120-150 ładunków.

Do bezpośredniego wsparcia lotniczego KA /RFN/ może być wydzielonych 100 samolotów na dobę i więcej.

fak Korpusowi armijnemu /WB/ na 3-4 dni walki przydziela się od 50-110 ładunków jądrowych o mocy od 0,08 do 30 KT oraz bezpośrednie wsparcie lotnicze w sile do 180 samolotów na dobę.

3. UGRUPOWANIE BOJOWE KORPUSU ARMIJNEGO W OBRONIE.

Korpus armijny USA organizuje i prowadzi obronę w pasie o szerokości od 50 do 120 km i głębokości od 60 do 120 km, korpus armijny RFN - w pasie o szerokości 60-100 km i głębokości 60-140 km, korpus armijny W. Brytanii - w pasie 80 km i więcej oraz do 100 km w głąb.

Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego prowadzącego obronę na głównym kierunku, składa się zwykle z dwóch rzutów, a na drugorzędnym kierunku nie wyklucza się ugrupowania w jeden rzut.

Do podstawowych elementów ugrupowania bojowego KA w obronie należą:

- pierwszy rzut;
- drugi rzut - odwód /zgrupowanie uderzeniowe/;
- korpuśna grupa artylerii i rakiet;
- korpuśna grupa artylerii i rakiet przeciwlotniczych;
- odwody specjalne /przeciwpancerny, inżynieryjny, chemiczny, a w niektórych wypadkach również pancerny i przeciwdesantowy/;
- wojska osłonowe /jeżeli przewidywane jest ich wysłanie/.

W obronie rejonu, w pierwszym rzucie KA występuje zwykle 2/3 - 3/4 wszystkich sił i środków. Do pierwszego rzutu przeznaczają się z zasady dywizje zmechanizowane i zmotoryzowane, pozostawiając w drugim rzucie /odwodzie/ dywizję pancerną. Dywizje pierwszego rzutu przyjmują zwykle ugrupowanie dwurzutowe, mając w pierwszym rzucie dwie brygady, a w drugim jedną brygadę.

Drugi rzut /odwód/ KA jest z zasady rozmieszczony za granicą rejonów tyłowych dywizji pierwszego rzutu, jednak część jego sił może znajdować się także w rejonach tyłowych niektórych z tych dywizji.

W obronie ruchowej, w porównaniu z obroną rejonu, drugi rzut /odwód/ KA jest w dużej odległości od przedniego skraju obrony /zwykle 30-50 km/.

Przy jednorzutowym ugrupowaniu bojowym KA, w składzie jego odwodu może być 1-2 brygady lub rozpoznawczy pułk pancerny.

W obronie, dywizjony Lance i dywizjony haubic rozmieszcza się w ugrupowaniu dywizji pierwszego rzutu w odległości od przedniego skraju: poc. Lance - 30-40 km, hb. 203,2 mm - 4 - 8 km, arm. 175 mm - 8-12 km, hb. 155 mm - 4-5 km.

Dywizjony Hawk i dywizjony Chaparral - Vulcan/ rozmieszcza się:

- dywizjony pocisków raketowych Hawk bateriami, przy czym baterię pierwszej linii w odległości 15-20 km od przedniego skraju. Odstępy między bateriami dywizjonu wynoszą 15-30 km. Dywizjony pocisków raketowych Hawk na głównych kierunkach rozmieszczane są rzutami, tworząc ciągłą strefę rażenia na głębokość 120-150 km, a na drugorzędnych kierunkach -w jednym rzucie /dwie linie baterii/ z głębokością ciągłej strefy rażenia 80-100 km.

- dywizjony Chaparral - Vulcan w składzie mieszanych plutonów /w odstępach 1,5 - 2 km/ rozmieszczane są w rejonach dywizjonów Lance, SD korpusu do ich osłony, zwalczania w czasie lotu desantu powietrznego i śmigłowcowego przeciwnika.

Rezerwa dowódcy KA obejmuje zwykle 25 % amunicji jądrowej i pododdziały śmigłowców wsparcia ogniowego. Znajdująca się w rezerwie KA amunicja jądrowa może być przydzielona w czasie walki obronnej, w zależności od sytuacji, dywizjom pierwszego rzutu, a zwłaszcza drugiego rzutu przy wprowadzaniu go do walki. Pododdziały śmigłowców wsparcia ogniowego mogą być wykorzystane

w celu zabezpieczenia działań bojowych pododdziałów desantowych, a także przy wykonywaniu kontrataku drugim rzutem /odwodem/ korpusu.

Odwody specjalne:

- odwód przeciwpancerny /zwykle śmigłowce ppanc/ rozmieszcza się on z zasady w tyłowym obszarze korpusu,
- odwód inżynieryjny /1-2 bataliony saperów, kompania mostowa, kompania maszyn inżynieryjnych i inne/. Rozmieszcza się go w 1-2 rejonach w pobliżu pośredniej rubieży obrony na kierunku głównego uderzenia przeciwnika,
- odwód chemiczny /batalion chemiczny/ do maskowania własnych wojsk przy użyciu środków dymnych.

W niektórych sytuacjach może być organizowany również odwód pancerny /1-2 bataliony czołgów/. Rozmieszcza się on zwykle między pośrednią rubieżą obrony dywizji, a pośrednią rubieżą obrony korpusu.

Wojska osłonowe, wydziela się z korpusów armijnych dla obsadzenia pasa przesłaniania /w przypadku jego organizowania/. Do składu wojsk osłonowych korpusów zwykle wydziela się: rozpoznawcze pułki pancerne, 1-3 bataliony czołgów i piechoty zmotoryzowanej z drugiego lub pierwszego rzutu korpusu, 1-2 bataliony rozpoznawcze dywizji pierwszego rzutu, pododdziały artylerii i wojsk inżynieryjnych, a w niektórych wypadkach w ich skład może wejść dywizja piechoty zmotoryzowanej lub inna. Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego w obronie przedstawiono na schematach: V-2b, VII-27.

4. STRUKTURA OBRONY KORPUSU ARMIJNEGO.

Struktura obrony rejonu /schemat VI-6/ korpusu armijnego obejmuje:

- a/ pas przesłaniania /w wypadku organizacji obrony bez styczności z przeciwnikiem;
- b/ przednią rubież obrony /rejon obrony dywizji pierwszego rzutu/, która obejmuje:
  - przedni rejon obrony /rejon obrony brygad pierwszego rzutu dywizji;
  - pośrednią rubież obrony dywizji /rejon obrony brygad drugiego rzutu dywizji.
- c/ pośrednią rubież obrony korpusu /rejon rozmieszczenia drugiego rzutu /odwodów/ korpusu,
- d/ pozycje ryglowe i blokujące;
- e/ stanowiska ogniowe artylerii i rakiet;
- f/ zapory inżynieryjne.

Struktura obrony ruchowej KA obejmuje takie same elementy, jak w obronie rejonu z tym, że inne są ich funkcje, a w związku z tym w terminologii zachodniej noszą często nieco inne nazwy jak np.:

- pozycja /rejon/ wysunięta/ przednia rubież /rejon/ obrony/;
- rejon rozmieszczania zgrupowań uderzeniowych /rejon rozmieszczenia drugiego rzutu odwodów/.

Pas przesłaniania stanowi formę ubezpieczenia sił głównych korpusu w obronie. Pas przesłaniania tworzy się wówczas, gdy nie ma bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Na ŚETDW zwłaszcza w początkowym okresie wojny pas przesłaniania stanowi część strefy osłony, a jego rozbudowa oraz działanie w nim wojsk, leży w kompetencji dowództwa korpusu armijnego.

Głębokość pasa przesłaniania sięga do 40 km. Obejmuje on:

- pozycje sił osłonowych /2-3 rubieże w odległości 6-8 km jedna od drugiej/ rozbudowane i obsadzone siłami korpusu;
- rubież ubezpieczeń ogólnych w odległości 8-16 km od przedniego skraju rozbudowana i obsadzana przez siły dywizji pierwszego rzutu;
- rubież ubezpieczenia bojowego w odległości 1,5 - 4 km od przedniego skraju rozbudowana i obsadzana przez siły brygad pierwszego rzutu dywizji;
- rubież ubezpieczenia bezpośredniego w odległości około 600 m od przedniego skraju obrony przygotowana i obsadzona przez pododdziały do batalionu włącznie.

W pasie przesłaniania przygotowuje^{się} na prawdopodobnych kierunkach działania sił przeciwnika: pozycje obronne, punkty oporu, rzeczywiste i pozorne SO artylerii rakiet, pola minowe, w tym jądrowe, zasieki, zawały leńne itp.

Celem rozbudowanego pasa przesłaniania i działających w nim sił osłonowych jest:

- wykryć na czas ugrupowanie wojsk przeciwnika;
- powstrzymać i dezorganizować podejście jego wojsk;
- zadać wojskom przeciwnika możliwie największe straty;
- utrudnić przeciwnikowi rozpoznanie przedniej rubieży obrony i zmylić go co do faktycznego przebiegu przedniego skraju przedniej rubieży obrony.

Przednia rubież obrony zaczyna się od przedniego skraju obrony i sięga do granicy tyłów dywizji pierwszego rzutu korpusu. Głębokość przedniej rubieży obrony może wynosić 30-50 km i obejmuje: przedni rejon obrony i pośrednią rubież obrony dywizji.

Przedni rejon obrony rozbudowany jest na głębokość 8-12 km od przedniego skraju w głąb ugrupowania bojowego i obsadzają go pierwszorzutowe brygady dywizji pierwszego rzutu korpusu, tworząc brygadowe rejony obrony. Przedni rejon obrony składa się z rejonów obrony /punktów oporu/ batalionów pierwszego i drugiego rzutu, SO artylerii polowej i przeciwlotniczej, pozycji ryglowych lub rubieży blokujących, rubieży rozwijania odwodów do kontrataków, przygotowanych pod względem inżynieryjnym dróg i wszelkiego rodzaju zapór inżynieryjnych.

Pośrednia rubieży obrony dywizji /rejon drugiego rzutu /odvodu/ dywizji obejmuje: główne i zapasowe rejony rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów drugiego rzutu /odvodu/ dywizji, pozycje ryglowe lub rubieże blokujące oraz rejony SO artylerii polowej i przeciwlotniczej. Rubież ta jest rozbudowywana na głębokości 10-15 km od przedniego skraju obrony:

Pośrednia rubież obrony korpusu /rejon/ rozmieszczenia drugiego rzutu /odvodu/ korpusu rozbudowuje się w odległości 30-50 km od przedniego skraju obrony. Rejon rozmieszczenia odwodu korpusnego stanowi pas terenu od tyłowych granic dywizji pierwszego rzutu do granic tyłowych korpusu. Przygotowanie tego rejonu pod względem inżynieryjnym obejmuje urządzenie pozycji blokujących i odcinających, dróg i rubieży rozwinięcia do wykonania kontrataku oraz rejonu stanowisk raketowo-jądrowych operacyjno-taktycznego przeznaczenia. Strukturę rozbudowy obrony korpusu armijnego przedstawiono na schemacie VI-6.

5. SYSTEM OGNIĄ W OBRONIE KORPUSU ARMIJNEGO W OBRONIE.

System ognia w obronie korpusu przygotowuje się w taki sposób, aby zapewnić właściwe /w zależności od zadań, ukształtowania terenu i czasu/ użycie wszystkich środków w celu nieprzerwanego i narastającego oddziaływania na nacierającego przeciwnika. Organizacja systemu ognia polega na koordynacji uderzeń jądrowych i chemicznych, uderzeń korpusnej artylerii polowej i przeciwlotniczej, lotnictwa taktycznego wydzielonego do bezpośredniego wsparcia korpusu, a także ognia środków przeciwpancernych i wszystkich rodzajów broni strzeleckiej, będącej w wyposażeniu pierwszego rzutu korpusu oraz na ścisłym powiązaniu systemu ognia z systemem zapór i przystosowaniu do charakteru terenu.

System ognia przygotowuje się tak, aby zapewnić:

- zwalczanie środków napadu jądrowego przeciwnika w miarę ich wykrywania;
- rażenie wojsk przeciwnika w rejonach ześrodkowania, podczas marszu /rozpoczynając od dalekiego przedpola obrony / i na rubieżach rozwinięcia do natarcia;
- wsparcie ogniowe wojsk osłony oraz ubezpieczenia ogólnego i bojowego;
- odpieranie zmasowanych ataków czołgów i piechoty przeciwnika;
- ześrodkowanie ognia na wcześniej wyznaczonych rejonach;
- szybki manewr ogniowy na zagrożone kierunki;
- pokrycie ogniem styków pomiędzy pododdziałami, oddziałami i związkami taktycznymi; odkrytych skrzydeł i różnego rodzaju przeszkód;

- wsparcie wojsk podczas wykonywania przeciwwuderzeń i kontrataków;

- zwalczanie desantów powietrznych i przerzucanych drogą powietrzną wojsk przeciwnika.

W celu efektywnego wykorzystania środków ogniowych i zapewnienia nieprzerwanego rażenia przeciwnika, system ognia przygotowuje się dla każdego rodzaju uzbrojenia.

System planowanych uderzeń jądrowych obejmuje uderzenia jądrowe środków raketowych, artylerii atomowej i lotnictwa taktycznego. Istota tego systemu polega na przygotowaniu zawczasu uderzeń na określone obiekty /rejony/ lub w czasie marszu, rozwijania do natarcia, na przedpolu oraz w pasie obrony. Planowane uderzenia jądrowe i działania wojsk są ściśle ze sobą koordynowane.

Uderzenia jądrowe i konwencjonalne lotnictwa wsparcia są przewidziane do niszczenia celów, które nie mogą być zwalczane siłami i środkami korpusu.

Liczba przygotowanych obiektów uderzeń jądrowych jest 2-3 krotnie większa niż liczba ładunków w dyspozycji korpusu. Dla każdego wyznaczonego celu określa się moc ładunku, środek przenoszenia i rodzaj wybuchu. Oprócz tego określa się przewidywane skutki uderzenia.

Zwracam uwagę, że system ognia artylerii w korpusie organizuje się włączając do niego systemy dywizyjne.

W celu rażenia przeciwnika na dalszym przedpolu obrony, przewiduje się ześrodkowanie ogniowe /dalkie napady ogniowe/ na prawdopodobne drogi jego marszu, węzły drogowe, przeprawy oraz jary i wąwozy.

W obronie ruchomej ~~BRZEM~~ główny wysiłek działań bojowych artylerii skierowany jest początkowo na zabezpieczenie działań

bojowych oddziałów pierwszego rzutu i ma na celu skierowanie przeciwnika do wybranego wcześniej dogodnego rejonu w celu jego całkowitego rozbicia. Później większą część artylerii zaleca się wykorzystywać do wspierania kontrataków drugiego rzutu /odvodu/. W obronie rejonu /pozycyjnej/ działania artylerii planuje się przede wszystkim dla wsparcia działań bojowych pierwszego rzutu.

W celu izolowania włamującego się w obronę przeciwnika i blokowania ważniejszych rejonów, szczególnie narażonych na uderzenia jądrowe, przygotowuje się otaczające je stałe ognie zaporowe.

Ześrodkowania ogniowe artylerii koordynuje się z planowanymi uderzeniami jądrowymi i chemicznymi oraz z działaniem lotnictwa i śmigłowców wsparcia ogniowego. Koordynacja ognia artylerii z uderzeniami samolotów i śmigłowców wsparcia ogniowego polega na podziale obiektów rażenia, jednak często samoloty i śmigłowce wykonują wiele zadań typowych dla artylerii i zwalczą cele powietrzne, prowadzi rozpoznanie powietrzne i rozpoznanie skażeń.

Jednym z podstawowych wymogów stawianych systemowi ognia artylerii i lotnictwa jest konieczność nasilania oddziaływania ogniowego na przeciwnika w miarę jego podchodzenia do rubieży obrony. Największe nasilenie ognia następuje w momencie ^{zbliżania się} nacierających wojsk do rejonu obrony i punktów oporu na przednim skraju.

System ognia przeciwpancerneho i ognia broni strzeleckiej w wojskach NATO organizowany jest głównie w ramach dywizji i został dokładnie omówiony w wykładzie na temat: "Zasady organizacji i prowadzenia działań obronnych przez dywizję sił lądowych NATO" na pierwszym roku studiów.

PROWADZENIE DZIAŁAŃ OBRONNYCH PRZEZ KORPUS ARMIJNY.

Rażenie przeciwnika na dalszych przedpolach obrony rozpoczyna się z chwilą jego wejścia do strefy zasięgu lotnictwa wsparcia.

Lotnictwo taktyczne, środkami jądrowymi i konwencjonalnymi zwalcza środki napadu jądrowego przeciwnika, wykonuje uderzenia na kolumny wojsk w marszu, niszczy mosty i przeprawy na rzekach .

Walka w pasie przesłaniania

W pasie przesłaniania pierwsze nawiązują walkę z nacierającym przeciwnikiem wojska osłonowe korpusu, które prowadzą działania opóźniające na szerokim froncie, broniąc kolejno przygotowanych rubieży na kierunkach natarcia przeciwnika. Wojska osłony powinny zmusić przeciwnika do rozwinięcia i przygotowania natarcia. Walką wojsk osłony osobiście kieruje dowódca korpusu. W pasie przesłaniania wojska prowadzą działania opóźniające tak, aby w odpowiednim czasie wyjść z walki i odejść na kolejną pozycję zanim przeciwnik przejdzie do decydującego natarcia. Działania opóźniające wojsk osłony w pasie przesłaniania charakteryzuje wysoka ruchliwość i szybkość.

Wojska osłonowe łącząc działania opóźniające z odejściem oraz obroną pozycyjną i kontratakami zmuszają przeciwnika do wielokrotnego zatrzymywania i powodują ciągłą niepewność przeciwnika co do dalszych działań wojsk w obronie.

W pasie przesłaniania przewiduje się zadać przeciwnikowi duże straty przez wykorzystanie wszystkich środków rażenia, z bronią jądrową włącznie.

Wojska osłony, utrzymując szereg kolejno zajmowanych rubieży prowadzą działania bojowe do pozycji ubezpieczeń ogólnych. Po wyjściu na tę rubież odchodzą do odwodu.

Na rubieży ubezpieczeń ogólnych walkę z przeciwnikiem przejmują pododdziały ubezpieczeń ogólnych /czaty główne/ walcząc na szerokim froncie metodą działań opóźniających. Ostatnią ich pozycją powstrzymywania przeciwnika jest rubież ubezpieczeń bojowych na której wspólnie z pododdziałami ubezpieczenia bojowego /czatami bojowymi/ stawiają maksymalnie silny opór, aby wprowadzić przeciwnika w błąd co do rzeczywistego przebiegu przedniego skraju przedniej rubieży obrony korpusu. Na skutek przeważających sił przeciwnika, czaty główne wraz z czatami bojowymi wycofują się w głąb obrony do swych macierzystych jednostek.

Wraz z podejściem przeciwnika do przedniego skraju obrony sił głównych korpusu, przewiduje się wykonanie szeregu przedsięwzięć mających na celu załamanie lub osłabienie tempa natarcia. Do najważniejszych należą: kontrprzygotowanie i uderzenie przed przedni skraj obrony.

Kontrprzygotowanie w pełnym zakresie organizuje korpus armijny. Wykonuje je zmasowanymi uderzeniami jądrowymi, chemicznymi, działaniami artylerii i uderzeniami lotnictwa na wojska przeciwnika, które zajmują lub znajdują się na pozycjach wyjściowych do natarcia.

Zmasowane uderzenia jądrowe najlepiej jest wykonywać bezpośrednio przed rozpoczęciem natarcia przez przeciwnika. W tym czasie jego wojska przyjmując ugrupowanie bojowe /przedbojowe/, są z zasady nie ukryte, maksymalnie skoncentrowane i w związku z tym wrażliwe na uderzenia.

Czas trwania kontrprzygotowania uzależniony jest od liczby i mocy amunicji jądrowej, składu będących w dyspozycji sił i środków, liczby obiektów przeznaczonych do obezwładnienia i może trwać od 15 do 40 minut. Kontrprzygotowanie musi być rozpoczęte niespodziewanie i z takim wyliczeniem, aby uprzedzić przeciwnika w użyciu broni jądrowej i wykonaniu przygotowania ogniowego.

Do kontrprzygotowania wykorzystuje się: lotnictwo wsparcia, środki raketowe, artylerię i moździerze dywizji pierwszego, a w razie konieczności również drugiego rzutu, dywizjony raketowych pocisków kierowanych Lance, artylerię i śmigłowce wsparcia ogniowego korpusu.

Na wykonanie kontrprzygotowania może być wykorzystane 25-30% i więcej amunicji jądrowej przydzielonej korpusowi armijnemu.

Do kontrprzygotowania wykorzystuje się tylko tę artylerię, która jest rozmieszczona na danym kierunku. Z zasady nie przewiduje się manewru artylerii z innych kierunków.

Lotnictwo w ramach kontrprzygotowania atakuje te obiekty, których nie można zwalczać ogniem artylerii.

Nacierające siły przeciwnika z zasady nie tworzą zwartego zgrupowania, lecz są rozśrodkowane i dlatego kontrprzygotowanie nie zawsze może być wykonane.

Wykonanie uprzedzającego uderzenia z wyjściem przed przedni skraj obrony przewidują tylko regulaminy sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych.

Uderzenie takie może być wykonane w celu rozbicia przygotowujących się do natarcia wojsk pierwszego rzutu przeciwnika oraz uchwycenia dogodnych rejonów i rubieży zapewniających sprzyjające warunki przejścia do działań zaczepnych i pozbawienia przeciwnika możliwości rozpoznania rejonu obrony.

Do wykonania uderzenia uprzedzającego wykorzystuje się drugi rzut /odwód/ korpusu; wykonują je w zasadzie z marszu dywizje drugiego rzutu z rejonu zajmowanego w głębi obrony. Uderzenie to może być niekiedy wykonywane wspólnie z dywizjami pierwszego rzutu.

Głębokość uderzenia uprzedzającego może wynosić 20-30 km i więcej. Na kierunku uderzenia uprzedzającego przewiduje się wykonanie uderzeń jądrowych i środkami konwencjonalnymi /korpuśnymi oraz dywizji pierwszego i drugiego rzutu/ oraz wykorzystanie śmigłowców wsparcia ogniowego i lotnictwa taktycznego.

W razie nie posiadania dostatecznej ilości amunicji jądrowej, uderzenia uprzedzającego z wyjściem przed przedni skraj obrony nie wykonuje się.

Walka o utrzymanie przedniej rubieży obrony.

Kontrprzygotowanie i inne działania mające na celu załamanie natarcia przeciwnika i osłabienie jego uderzenia nie zawsze będą na tyle skuteczne, aby zmusić przeciwnika do zaniechania działań zaczepnych. Dlatego sposób prowadzenia walki o utrzymanie przedniej rubieży obrony korpusu, będzie zależeć od rodzaju obrony.

a/ W obronie rejonu /pozycyjnej/ z chwilą przejścia wojsk przeciwnika do natarcia cały wysiłek ~~skraj~~ KA skupi się na odparciu ataku przed przednim skrajem i utrzymaniu przedniego rejonu obrony /rejonów obrony pierwszorzutowych brygad dywizji pierwszego rzutu/.

Natarcie przeciwnika w zasadzie rozpoczyna się przygotowaniem ogniowym. W celu obniżenia skuteczności przygotowania ogniowego przeciwnika, lotnictwo taktyczne i artyleria polowa wykonują uderzenia na jego środki radiotechniczne służące do

naprowadzania rakiet, środki napadu jądrowego, SD, odwody i stanowiska artylerii.

Odpieranie ataków przeciwnika i walka o utrzymanie przedniej rubieży obrony należą do najbardziej zaciętych i intensywnych działań bojowych korpusu. Zadanie dywizji pierwszego rzutu w tym okresie walki polega na zadaniu przeciwnikowi maksymalnych strat.

Oddziały przeciwnika, którym udało się włamać w głąb obrony niszczy się uderzeniami jądrowymi, ogniem artylerii i kontratakami.

Po włamaniu się przeciwnika na głębokość 1,5-2 km w zależności od sytuacji może być wykonany kontratak siłami drugiego rzutu /odwodu/ brygady, natomiast przy włamaniu na głębokość 3-8 km drugim rzutem /odwodem/ dywizji pierwszego rzutu korpusu. Kontrataki wspiera się uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii. Jeśli kontratak dywizyjny nie zdoła zlikwidować dokonanego przez przeciwnika włamania i przywrócić poprzedniego położenia, to dąży do zatrzymania dalszego natarcia przeciwnika, aby zapewnić warunki do wykonania kontrataku siłami drugiego rzutu /odwodu/ korpusu. W zależności od wytworzonej sytuacji, kontrataki drugimi rzutami dywizji mogą być wykonane samodzielnie lub równocześnie z wprowadzeniem do walki drugiego rzutu /odwodu/ korpusowego. Drugi rzut /odwód/ korpusu wykonuje kontratak przy włamaniu przeciwnika na głębokość 15-25 km. Dla dywizji kontratakującej przewiduje się przygotowanie 3-4 dróg marszu i dwóch rubieży rozwinięcia na każdym kierunku. Dywizja wykonująca kontratak naciera w pasie 15-20 km skupiając główny wysiłek na odcinku 8 km. Na wsparcie kontrataku drugiego rzutu KA w obronie rejonu może być wykorzystane do 25 % amunicji jądrowej przydzielonej

korpusowi.

Jeżeli przeciwnik włamał się na dwóch kierunkach, zaleca się blokować jego siły odwodami dywizji i po wprowadzeniu do walki, drugiego rzutu /odvodu/ korpusu wspólnie likwidować włamanie.

Dywizja drugiego rzutu korpusu po zlikwidowaniu włamania może zostać zluzowana i ponownie skierowana do drugiego rzutu /odvodu/ KA celem odtworzenia gotowości bojowej.

Jeżeli kontratak drugiego rzutu /odvodu/ korpusu nie da żądanych wyników, dowódca KA angażuje wszystkie siły i środki do blokowania włamań w celu niedopuszczenia do ich dalszego pogłębiania przez przeciwnika.

W warunkach obrony rejonu, gdy przeciwnik włamał się na dwóch kierunkach i posiada zdecydowaną przewagę rozwijając w szybkim tempie natarcie, KA nie będzie wykonywał kontrataku. W tym wypadku drugi rzut /odwód/ korpusu przejdzie do obrony rubieży w celu blokowania natarcia przeciwnika, hamowania tempa natarcia i organizowania silnego oporu na poszczególnych rubieżach, by zatrzymać go na pośredniej rubieży korpusu, gdzie zostanie rozegrana decydująca faza walki obronnej KA przy użyciu wszystkich posiadanych sił i środków.

Jeżeli i na tej rubieży przeciwnik zdoła utrzymać wysokie tempo natarcia oraz przewagę, wówczas KA w ramach CA może przejść do działań odwrotowych.

b/ W obronie ruchowej dywizje pierwszego rzutu KA, po przejściu przeciwnika do natarcia powinny zatrzymać i dezorganizować nacierające zgrupowania, zmuszając go do zagęszczania wojsk i skanalizowania ich natarcia na kierunkach zawczasu zaplanowanych,

stwarzając tym samym dogodne cele do uderzeń ogniowych. Jeśli próba zatrzymania nacierających zgrupowań przeciwnika nie powiedzie się, dywizje pierwszego rzutu korpusu, stawiając opór, wycofują się na kolejne rubieże w taki sposób, aby wciągnąć siły przeciwnika w z góry przygotowany rejon w tzw. "worek", zniszczyć je ogniem i kontratakami.

W tym celu oddziały broniące punktów oporu na skrzydłach włamania głównego zgrupowania przeciwnika uporczywie utrzymują zajmowane pozycje, nawet w tym wypadku, gdy przeciwnik wychodzi na ich tyły. Na ostatniej z zaplanowanych rubieży dopuszczalnego włamania przeciwnika, wojska pierwszego rzutu KA przechodzą do uporczywej obrony i wykorzystując wszystkie środki ogniowe, zmuszają go do wprowadzenia dodatkowych sił w celu rozwinięcia powodzenia i koncentracji ich w danym rejonie. Zgrupowane siły przeciwnika są niszczone następnie uderzeniami jądrowymi i artylerii oraz lotnictwa po których następują kontrataki drugiego rzutu /zgrupowania uderzeniowego KA/.

W obronie ruchowej kontrataki są decydującym etapem walki. Powinny one być wykonane w momencie zatrzymania przeciwnika, a w szczególności wtedy, gdy jego wojska nie zdołały się jeszcze przegrupować i umocnić na opanowanych rubieżach.

Dywizje drugiego rzutu /zgrupowania uderzeniowego/ otrzymują większy przydział amunicji jądrowej, którą wykorzystuje się w 50% do wykonania uderzeń na włamujące się w obronę korpusu wojska przeciwnika oraz dla wsparcia kontrataków. Z uderzeniami jądrowymi powiązane są ściśle działania lotnictwa i ogień artylerii. Należy przy tym dążyć do uzyskania chociażby lokalnej przewagi w powietrzu celem wzbraniania lotnictwu przeciwnika oddziaływania na zgrupowania uderzeniowe korpusu wykonującego kontrataki.

Dywizje stanowiące zgrupowanie uderzeniowe /kontratakujące/ wychodzą z rejonów z takim wyliczeniem, aby do chwili wykonania uderzeń jądrowych /na 20-30 minut przed rozpoczęciem kontrataków/ i lotniczych mogły zakończyć rozwijanie oddziałów pierwszego rzutu na wyznaczonej rubieży. Do rubieży rozwinięcia dywizje podchodzą zwykle w ugrupowaniu dwurzutowym, mając w pierwszym rzucie dwie, a w drugim jedną brygadę. W każdej brygadzie pierwszego rzutu są zwykle 2-3 bataliony czołgów i 1-2 bataliony zmechanizowane. Chodzi o to, aby siła uderzenia brygad pierwszego rzutu była maksymalnie duża, zapewniająca wysokie tempo działań i dużą głębokość uderzenia.

Równocześnie z dywizjami będącymi w drugim rzucie /zgrupowanie uderzeniowe/ do kontrataków przechodzą dywizje będące w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Ogólnym celem kontrataków korpusu w obronie ruchowej jest przede wszystkim zniszczenie sił głównych przeciwnika, które włamały się w głąb ugrupowania obronnego KA i stworzenia sprzyjających warunków przejścia do natarcia.

c/ Bziałania odwrotowe celem których jest zyskanie na czasie, zachowanie własnych sił oraz zadanie strat wojskom przeciwnika. Przejście do działań odwrotowych może być zamierzone lub wymuszone, jednak zawsze za zezwoleniem wyższego dowódcy.

Działania odwrotowe mogą mieć miejsce:

- w początkowym okresie działań wojennych, gdy nie planuje się uporczywej obrony w strefie osłony /w strefie granicy państwowej/;
- w toku wojny, gdy w wyniku niesprzyjającego rozwoju sytuacji będzie istnieć konieczność opuszczenia części zajmowanego terytorium i przejścia na nową bardziej dogodną rubież;

- w działaniach obronnych, gdy włamujące się w głąb obrony wojska przeciwnika stwarzają niebezpieczeństwo całkowitego rozbicia broniących się wojsk korpusu.

KA może organizować i prowadzić działania odwrotowe w pasie 80 km i na głębokość 100-150 km, a w szczególnych wypadkach i więcej. Średnie tempo odwrotu może wynosić 20-30, a nawet 50 km na dobę.

W działaniach odwrotowych wybiera się kilka głównych, a między nimi szereg rubieży pośrednich. Rubieże główne i pośrednie ~~zaleca~~ się wybierać za przeszkodami wodnymi, wzdłuż pasm wzgórz i na innych dogodnych do obrony rubieżach' terenowych. Odległości pomiędzy rubieżami /głównymi i pośrednimi/ mogą wynosić, w zależności od charakteru terenu 35-45 km. W działaniach tych szczególną uwagę zwraca się na jak najlepsze wykorzystanie właściwości terenu i tworzenie różnego rodzaju zapór inżynieryjnych i przeszkód.

Działania odwrotowe obejmują takie formy walki i manewru jak : wyjście z walki /zerwanie styczności bojowej z przeciwnikiem/, działania opóźniające i wycofanie.

Wyjście z walki to działanie, w którym wojska prowadzące walkę odrywają się w sposób zorganizowany od przeciwnika całością lub częścią sił. W styczności z przeciwnikiem pozostawia się wojska osłony, które mają zadanie zabezpieczyć wyjście z walki dywizji pierwszorzutowych.

Oderwanie się dywizji pierwszego rzutu od przeciwnika może być zabezpieczone bronią jądrową, ogniem artylerii, uderzeniami lotnictwa oraz kontratakami prowadzonymi na szerokim froncie. Poszczególne dywizje wychodzą z walki pod osłoną grup taktycznych osłonowych.

Wyjście z walki może się odbywać o każdej porze, jednak najbardziej celowe jest nocą lub w warunkach ograniczonej widoczności.

Organizując wyjście z walki, pododdziałom i oddziałom wyznacza się pozycje do utrzymania oraz rejony ześrodkowania. Rejony te po ich zajęciu przez wojska, mogą stać się opłacalnymi celami dla broni jądrowej przeciwnika. W celu niedopuszczenia do tworzenia takich obiektów, zaleca się:

- wychodzącym z walki wojskom wyznaczać rejony ześrodkowania w odległości 2-3 km jeden od drugiego, a w każdym z nich rozmieszczać nie więcej niż batalion /dywizjon/;

- nie dopuszczać do długotrwałego przebywania pododdziałów w rejonach ześrodkowania;

- składy zaopatrzenia rozwijać w sposób rozśrodkowany i rozmieszczać w pobliżu dróg.

Wojskom, które znajdują się w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem wyznacza się drogi, kolejność i czas wyjścia z walki. Każdemu batalionowi /dywizjonowi/ wydziela się w miarę możliwości, oddzielną drogę.

Związki i oddziały mogą wychodzić z walki celowo, przy braku aktywnego na nie oddziaływania sił przeciwnika, lub też wyjście może być wymuszone, kiedy przeciwnik ma przygniatającą przewagę w siłach i środkach i istnieje realna groźba porażki własnych wojsk. Skład oddziałów /pododdziałów/ osłonowych /zgrupowań ubezpieczających wyjście z walki/ na ogół nie przewyższa jednej trzeciej sił i środków oddziału lub pododdziału, z którego są wydzielone.

Zadania pododdziałów osłony sprowadzają się przede wszystkim do tego, aby wprowadzić przeciwnika w błąd i stworzyć pozory, że pozycje obronne zajęte są przez dotychczasowe siły. Jeśli przeciwnik głęboko wklinał się w ugrupowanie wojsk i zagraża wyjściem na kierunki wycofania, wówczas zaleca się wykonywać kontrataki odwodami korpuśnymi i dywizyjnymi.

Wyjście z walki uważa się za zakończone wtedy, gdy związki i oddziały przerwą bezpośrednią styczność z przeciwnikiem, wycofają się w głąb i osiągną gotowość do następnych zadań.

Po wyjściu z walki sił głównych, w zależności od otrzymanego zadania KA może przejść całością sił do działań opóźniających lub rozpocząć planowe wycofanie /odwrot/ do wyznaczonego rejonu lub na wskazaną rubież.

Działania opóźniające pozwalają zyskać na czasie kosztem utraty terenu oraz zadać przeciwnikowi znaczne straty bez angażowania się w długotrwałe walki.

Działania opóźniające prowadzone są przez wydzielone wojska osłonowe, których zadaniem jest hamowanie tempa natarcia przeciwnika, zmuszenie go do rozwijania się i pokonywania kolejnych rubieży oporu uniemożliwiając przejście do pościgu, a tym samym stwarzać dogodne warunki do wycofania głównych sił korpusu na wyznaczoną w głębi nową rubież obrony lub do określonego rejonu ześrodkowania.

W korpusie armijnym organizuje się kilka głównych oraz pośrednich rubieży.

Odległość pomiędzy rubieżami głównymi, a pośrednimi, w zależności od terenu, może wynosić 35 - 45 km. Ugrupowanie KA powinno być dwurzutowe. W odróżnieniu od innych sytuacji, w działaniach

opóźniających, pierwszy i drugi rzut zamieniają się zwykle rolami na kolejno zajmowanych pozycjach /rubieżach/.

Dywizja pierwszego rzutu korpusu, w czasie działań opóźniających jest ugrupowana również w dwa rzuty. Rzuty mają wyznaczone pozycje. Odległość między pozycjami wynosi 10 - 15 km.

Szerokość pasa działań opóźniających może wynosić: dla korpusu armijnego 90-150 km, dywizji 40 - 60 km, brygady 20-30km. Dobowa odległość odejścia w czasie działań opóźniających wynosi 30-40 km i więcej.

W składzie wojsk KA może być użyta DPanc /DZ/ wzmocniona rppanc oraz jedną - trzema GAP po 4-5 dywizjonów w każdej. Dywizja wraz ze środkami wzmocnienia zajmuje początkowo dogodną rubież w odległości 5-8 km od przedniego skraju /w ugrupowaniu własnych wojsk, a następnie kolejno poszczególnymi oddziałami pododdziałami przechodząc na kolejne rubieże obrony/ wiąże przeciwnika walką, umożliwiając wycofanie z walki głównych sił korpusu.

Odwrót /odejście, wycofanie/ traktowany jest jako jedna z form działań odwrotowych, w czasie którego wojska wycofują się skrycie w celu uniknięcia walki z przeciwnikiem. Podczas odwrotu /wycofania/ wojska, korpusu przyjmują ugrupowanie odwrotne niż w czasie marszu zbliżenia, Każda dywizja otrzymuje odpowiednią ilość dróg odchodzenia lub rubieży tyłowych do obsadzenia. Wycofanie może być przeprowadzane po uprzednim wyjściu z walki lub w warunkach braku bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. W czasie wycofania poszczególne dywizje ubezpieczają swoje siły główne wydzielając ubezpieczenia przednie, boczne i tylne. Gdy odwrót /wycofanie/ poprzedzony jest wyjściem z walki, wówczas wyznacza się szczególnie silne ubezpieczenia tylne, które

stosując taktykę działań opóźniających uniemożliwiają przeciwnikowi przejście do pościgu. W czasie odwrotu /wycofania/ stosuje się na szeroką skalę zasłony dymne. Odwrót /wycofanie/ może także odbywać się drogą powietrzną /za pomocą śmigłowców, samolotów/ i drogą morską. Uzbrojenie i środki materiałowo-techniczne, które nie mogą być wycofane zostają zniszczone.

ZAKOŃCZENIE

Obrona w/g oficjalnie głoszonych poglądów polityczno-militarnych Zachodu - jest podstawowym i niemal jedynym rodzajem działań bojowych, do jakich przygotowywane są siły zbrojne państw NATO. W praktyce jednak, wytworzona na własne potrzeby psychoza rzekomo stale rosnącego zagrożenia ze strony państw socjalistycznych, służy rządowi państw NATO jako uzasadnienie potrzeby ciągłego, intensywnego zwiększania potencjału militarnego. W rzeczywistości właśnie potencjał militarny - zaczepny a nie obronny - stanowi o obliczu i polityce militarnej Paktu Północnoatlantyckiego.

W związku z tym, że na współczesnym polu walki, nawet w czasie działań zaczepnych, aktywność działań będzie zróżnicowana zarówno w czasie jak i na poszczególnych kierunkach operacyjnych, należy liczyć się z prowadzeniem przez siły NATO również działań obronnych, należy więc znać obowiązujące w nich zasady.

LITERATURA:

1. Wydawnictwo MON - Szt.Gen. 885/78 pt.: "Związki taktyczne i operacyjne w działaniach obronnych", nr bibl. pf 19185.

2. Skrypt ASG p.t: "Natarcie i obrona korpusu armijnego NATO",
nr bibl. pf 606.

Wydrukowano w 3 egz.

Egz.nr. 1-3 ~~Katedra~~ *Bibl. nauk. 023-401*
Wyk. płk Cupryniak
Druk.MB. dnia 3.11.82r.
Nr.ks. pf 78/RW

Handl.

+

100177

~~18~~ 44330
BIBLIOTEKA NAUCOWA
Archiwum Specjalnych
Wid.

